

INTERNATIONAL

EUpDate

Nyhedsbrev om EU og uddannelse

1/2003

Rådsmøde for beskæftigelsesministre d. 3. december 2002	s. 2
Vedtagelse af fem europæiske benchmarks på uddannelsesområdet	s. 2
Vikardirektivet	s. 4
Kommissionens arbejdsprogram for 2003	s. 5
Formandskabets prioriteter i 2003	s. 5

Korte nyheder

DLI vil afgive samlet høringssvar angående den nye generation af uddannelsesprogrammer	s. 6
Bruxelleskontorets fremtid	s. 6
Forhandlinger om handel med uddannelse	s. 6
Dansk handlingsplan for internationalisering	s. 7
Danske studerende benytter ikke udvekslingsaftaler i Øst- og Centraleuropa ...	s. 7

INTERNATIONAL EUpDate
Blv. du Roi Albert II, 5, bt. 9
B-1210 Bruxelles

TLF: + 32 2 224 06 70
FAX: + 32 2 224 06 71
E-mail: dli@dlint.org
Hjemmeside: www.dlint.org

Rådsmøde for beskæftigelsesministre d. 3. december 2002

De europæiske beskæftigelsesministre afholdt tirsdag d. 3. december 2002 sidste rådsmøde under det danske formandskab. Temaet for det danske formandskab på det social- og beskæftigelsespolitiske område har været "Rummelighed – gennem social dialog og partnerskab", hvilket blandt andet blev drøftet i form af oprettelsen af et årligt socialt trepartstopmøde om vækst og beskæftigelse.

På rådsmødet blev det slået fast, at et socialt trepartstopmøde om vækst og beskæftigelse er en realitet, som er kommet for at blive. Ønsket er, at der forud for Det Europæiske Rådsmøde hvert forår afholdes et socialt trepartstopmøde mellem Rådet, Kommissionen og de sociale parter. Dog har Rådets Juridiske Tjeneste påpeget, at Kommissionens forslag om at overdrage Det Europæiske Råd en årlig rapport fra trepartstopmødet strider mod reglerne for tilrettelæggelsen af Det Europæiske Råds arbejde. Det danske formandskab har derfor valgt at lave en rapport, hvori Rådet tilslutter sig, at der fremover skal afholdes sociale topmøder, der i første omgang skal foregå uformelt. Når de juridiske problemer er løst, kan der vedtages en retsakt, som Kommissionen foreslår det.

Vikardirektivet var også på mødets dagsorden, hvor det danske formandskab koncentrerede debatten om de punkter, der hidtil ikke har kunnet opnås enighed om. Status er, at der nu synes at være etableret nogle rammer for et senere kompromis. Dette vil forhåbentlig kunne vedtages under det græske formandskab. Uenigheden er dog så stor, at et kommende kompromis formentlig ikke kommer til at omfatte alle 15 medlemslande. Uenigheden omhandler først og fremmest spørgsmålet om, hvor lang tid der skal gå, før vikardirektivets regler skal anvendes; der har været tale om en periode fra 6 uger til et år. Derudover har følgende forhold skabt en del uenighed:

- Vikararbejde som et arbejdsmarkedsinstrument.
- Definitionen af en sammenlignelig arbejdstager.
- Arbejdsmarkedets parter rolle.

Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen er dog glad for, at Danmark har formået at få sat struktur på Rådets drøftelser af vikardirektivet. Direktivet har været en meget kontroversiel sag, hvor landene på nogle punkter har været urokkelige.

Derudover vedtog Rådet en rapport om bedre koordinering af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken, så der opnås bedre sammenhæng og arbejdsdeling de to politikområder imellem. Desuden vedtog Rådet også Kommissionens forslag om strukturelle indikatorer til måling af medlemslandenes resultater inden for beskæftigelse. Indikatorerne skal indgå i Kommissionens synteserapport til Det Europæiske Råds forårsmøde i 2003 og er følgende:

- 1) beskæftigelsesfrekvens.
- 2) gennemsnitsalder for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.
- 3) lønforskel mellem mænd og kvinder
- 4) beskatning af lavtlønnede.
- 5) livslang læring.
- 6) arbejdsulykker.
- 7) ledighedsprocent.

Vedtagelse af fem europæiske benchmarks på uddannelsesområdet

Kommissionen har netop vedtaget fem europæiske benchmarks som en del af implementeringen af "Det Detaljerede Arbejdsprogram" (se EUUpdate 3/2002). Vedtagelsen af de fem benchmarks er et led i opfyldelsen af Lissabon-målsætningen om at gøre EU til den mest konkurrencedygtige og dynamiske vidensøkonomi i verden inden 2010.

Implementeringen af arbejdsprogrammet skal foregå inden for rammerne af den Åbne

Koordinations Metode (se EUpDate 8/2002), hvor de fem benchmarks udgør konkrete mål for opfyldelse af målsætningerne. Benchmarks gør det muligt at måle fremskridt, og Kommissionen ønsker, at der inden for hvert benchmark skal være sammenlignelige data for medlemslandene. Dette er med henblik på at opstille et gennemsnit for de tre førende EU-lande, opstille et EU-gennemsnit samt at sammenligne med USA og Japan.

De fem benchmarks, som Kommissionen har vedtaget, er:

- a) Inden 2010 skal medlemslandene *mindst* halvere antallet af 18-24-årige, der kun har grundskoleeksamen og ikke er uddannelsesaktive. Halveringen skal ske i forhold til tallene for år 2000. Samtidig ønskes der et EU-gennemsnit på 10% eller mindre.

Mange af medlemslandene skal gøre en ekstra indsats, hvis dette mål skal nås inden 2010. EU-gennemsnittet ligger på nuværende tidspunkt på 19,4%, mens de tre førende EU-lande (Sverige, Østrig og Finland) har et gennemsnit på 10,3%. Overordnet er tendensen for medlemslandene, at antallet af 18-24-årige, der kun har grundskoleeksamen, er faldende.

- b) Inden 2010 skal medlemslandene *mindst* halvere de kønsrelaterede skævheder blandt kandidater i matematik, naturvidenskab og teknologi. Samtidig skal der sikres en betydelig stigning i det samlede antal af kandidater inden for matematik, naturvidenskab og teknologi i forhold til tallet for år 2000.

Der er stor forskel medlemslandene imellem, hvad angår antallet af kandidater inden for matematik, naturvidenskab og teknologi samtidig med, at mændene i høj grad er overrepræsenteret inden for disse fag. I flere af medlemslandene er der tale om over dobbelt så mange mandlige som kvindelige kandidater. Dette gælder bl.a. Danmark. Kommissionen opfordrer med-

lemslandene til at motivere piger til at vælge de naturvidenskabelige/teknologiske fag.

- c) Inden 2010 skal medlemslandene tilse, at andelen af 25-64-årige, der minimum har afsluttet en uddannelse på gymnasialt eller tilsvarende niveau, udgør et EU-gennemsnit på 80% eller mere.

Også inden for dette område skal mange medlemslande gøre en ekstra indsats, hvis målet om de 80% skal nås. På nuværende tidspunkt ligger EU-gennemsnittet på 65,7%, mens de tre førende EU-lande (Tyskland, Danmark og Sverige) har et gennemsnit på 82,7%.

- d) Inden 2010 skal medlemslandene *mindst* halvere antallet af 15-årige med ringe færdigheder inden for læsning, matematik og naturvidenskab.

I henhold til den sidste PISA-undersøgelse fra OECD ligger niveauet for læse- og matematikfærdigheder i EU betydeligt lavere end USA og Japan. Samtidig ligger de tre førende EU-lande (heriblandt Finland) langt over EU-gennemsnittet. Dette viser, at der i Europa er alt for mange elever med dårlige læse- og matematikfærdigheder, hvilket på længere sigt kan have konsekvenser for beskæftigelsen, social integration, personlig udvikling og videreuddannelse.

- e) Inden 2010 skal EU-gennemsnittet for deltagelse i livslang læring mindst udgøre 15% af voksne i den erhvervsaktive alder (gruppen 25-64 år) og bør ikke være under 10% i nogen af medlemslandene.

Livslang læring er et overordnet mål for alle initiativer på uddannelsesområdet. Det nuværende europæiske gennemsnit for deltagelse heri er på 8,4% (dette betyder, at i en hvilken som helst periode på en måned vil 8 personer inden for denne aldersgruppe have deltaget i en eller anden form for uddannelsesaktivitet). Til sammenligning har de tre førende EU-lande

(Storbritannien, Finland og Danmark) en deltagelsesaktivitet på 19,6%.

Udover ovenstående fem benchmarks opfordres medlemslandene til fortsat at øge investeringerne i menneskelige ressourcer, og i forbindelse hermed fastlægge nationale benchmarks. I EU udgør de offentlige udgifter til uddannelse i gennemsnit 5% af BNP, mens de førende tre EU-lande (Sverige, Danmark og Finland) har et gennemsnit på 7,4%. Dog påpeger Kommissionen, at stigende investeringer i uddannelse ikke altid er ensbetydende med øget kvalitet i undervisningen.

Kommissionen opfordrer Rådet (uddannelse) til at vedtage ovenstående benchmarks, som på nuværende tidspunkt er vedtaget af Kommissionen. Hvornår og hvorvidt de fem benchmarks bliver vedtaget af Rådet (uddannelse) vides endnu ikke. Disse skal først og fremmest drøftes på kommende rådsmøder for undervisningsministrene, som DLI vil følge med stor interesse.

Vikardirektivet

Kommissionen vedtog d. 20. marts 2002 et direktivforslag om vikaransattes arbejdsforhold. Forslaget er siden blevet behandlet i Parlamentet og Rådet, hvor der begge steder har været stor uenighed om dele af direktivet. Begrundelsen for et direktiv om vikaransattes arbejdsforhold er ønsket om at skabe et mere fleksibelt og velfungerende arbejdsmarked. Dette kræver, at princippet om ikke-forskelsbehandling mellem vikaransatte og sammenlignelige ansatte fremmes på europæisk plan.

Status på nuværende tidspunkt er, at Parlamentet d. 22. november 2002 vedtog en betænkning til Kommissionens direktivforslag. I betænkningen fremsætter Parlamentet ønske om, at vikaransattes rettigheder skal styrkes yderligere end det, der lægges op til i Kommissionens forslag. Parlamentet har

blandt andet vedtaget, at vikaransatte fra første dag på brugervirksomheden skal have samme rettigheder som sammenlignelige ansatte. Kommissionen har derimod foreslået, at vikaransattes rettigheder, svarende til sammenlignelige arbejdstageres rettigheder, først træder i kraft efter en periode på 6 uger.

Hvad angår Parlamentets ændringsforslag, har Kommissionen accepteret en række af disse, der synes at gøre direktivet mere klart og læsevenligt samtidig med, at målene og den politiske gennemførlighed bevares. De accepterede ændringer omfatter blandt andet direktivets titel, der ændres fra "Direktiv om vikaransattes arbejdsforhold" til "Direktiv om vikararbejde". Samtidig har Parlamentet fundet det nødvendigt med en omformulering af direktivets anvendelsesområde for bedre at anskueliggøre det tresidede forhold, der kendetegner vikararbejde (vikaransat – vikarvirksomhed - brugervirksomhed). Desuden er definitionerne af vikaransat, vikarvirksomhed og brugervirksomhed blevet yderligere præciseret. Derudover er der sket en præcisering af oplysningsforanstaltningerne vedrørende ledige stillinger i den pågældende brugervirksomhed, som vikaransatte skal informeres om, samt præcisering af vikaransattes adgang til brugervirksomhedens kollektive faciliteter.

Det står klart, at Kommissionen på nuværende tidspunkt har accepteret Parlamentets mere "bløde" ændringsforslag, der består af en præcisering af indholdet i form af omformulering eller tilføjelse. De mere vidtrækkende ændringsforslag med betydning for tekstens indhold og rækkevidde synes derimod ikke at være blevet accepteret af Kommissionen. Dette gælder f.eks. ændringsforslagene omhandlende vikaransattes optjening af rettigheder, som har skabt stor uenighed både i Parlamentet og i Rådet. I Rådet har vikardirektivet senest været drøftet på Rådsmødet for beskæftigelsesministre d. 3. december 2002 (se omtale af Rådsmødet på s. 2). De europæiske beskæfti-

gelsesministre har ligesom Parlamentet også været meget uenige, men Rådet synes nu at have enedes om rammerne for et kompromis. Dette bliver formentlig vedtaget under det græske formandskab. Stridspunkterne i Rådet har også været vikaransattes rettigheder i forhold til sammenlignelig ansatte - hvor lang tid skal der gå, før vikardirektivets regler skal anvendes? Andre stridspunkter har været vikararbejde som et arbejdsmarkedsinstrument, definitionen af en sammenlignelig arbejdstager samt arbejdsmarkedets parters rolle.

Kommissionens arbejdsprogram for 2003

Kommissionens arbejdsprogram for 2003 opstiller tre politiske prioriteter, som Kommissionen med dets arbejde i år 2003 ønsker at sikre. Disse er:

- et udvidet Europa.
- stabilitet og sikkerhed.
- en bæredygtig og vidensbaseret økonomi.

EU står i øjeblikket over for den største udvidelse i unionens historie med indlemmelsen af 10 nye medlemslande. Udfordringerne er mange (kulturelle, administrative og økonomiske), og unionens politikområder skal tilpasses en ny europæisk kontekst. Kommissionen vil i 2003 tage initiativer, som kan lette overgangen fra det "gamle" til det "nye" EU. Initiativerne søges rettet mod såvel EU-institutionerne som medlemslandene (nye og gamle).

Samtidig vil Kommissionen arbejde videre med EUs rolle som garant for stabilitet og sikkerhed såvel inden for Europa som over for resten af verdenen. Kampen mod kriminalitet i alle former samt terrorisme skal fortsat have høj prioritet inden for det europæiske samarbejde. Partnerskab med unionens europæiske naboer skal styrkes samtidig med at stabilitet på Balkan samt fred i Mellemøsten vil være Kommissionens hovedmål for arbejdet i 2003.

På uddannelsesområdet skal iværksættelsen af Erasmus World-programmet (start 2004) sikre Kommissionens prioritet om stabilitet og sikkerhed. Programmet omfatter de europæiske videregående uddannelsers samarbejde med tredjelands videregående uddannelser. Samarbejdet skal skabe forståelse mellem kulturer samt højne kvaliteten inden for de europæiske videregående uddannelser.

En bæredygtig og vidensbaseret økonomi kræver en stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik samt en fremskyndelse af implementeringen af Lissabon-strategien, ifølge Kommissionen. Dette inkluderer først og fremmest en fremskyndelse af beskæftigelsen via implementeringen af den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi. På uddannelsesområdet inkluderer dette fremskyndelsen af det vidensbaserede samfund i form af en intensivning af Kommissionens implementering af "Det Detaljerede Arbejdsprogram". Et arbejde, som indebærer udarbejdelse af indikatorer og benchmarks inden for arbejdsprogrammets målsætninger. Kommissionen foreslår endvidere en intensivning på erhvervsuddannelsesområdet i form af en række instrumenter til at sikre bedre gennemsigthed og mobilitet i Europa inden for erhvervsuddannelserne. Disse instrumenter er blandt andet oprettelsen af et europæisk CV, supplementer til eksamens- og kvalifikationsbeviser samt EUROPASS. Derudover ønskes øgede investeringer inden for forskningen i Europa.

Formandskabets prioriteter i 2003

Grækenland har formandskabet i første halvår af det nye år og efterfølges af Italien i sidste halvår af 2003. Disse to formandskaber har i fællesskab udarbejdet et arbejdsprogram for Rådets arbejde i 2003.

I arbejdsprogrammet fremlægges fire hovedprioriteter:

- Den dobbelte udfordring i form af udvidelsen og reform af EU-samarbejdet, herunder færdiggørelse af tiltrædelsestraktaten til godkendelse af de nye medlemsstater i april 2003 samt opfølgning på Konventets arbejde.
- Anvendelse af Lissabon-strategien til styrkelse af Europas økonomiske og sociale sammenhængskraft og fremme af bæredygtig udvikling, herunder fremme af beskæftigelse, styrkelse af konkurrenceevnen mm.
- Udvikling af Europa som et område for frihed, sikkerhed og retfærdighed, herunder en fuldstændig og hurtig implementering af beslutningerne fra Det Europæiske Råds møde i Sevilla 2002 vedrørende asyl og indvandring samt kontrol af de ydre grænser.
- Fremme af stabilitet i verden, herunder styrkelse af EUs rolle i international hen-seende samt bekæmpelse af terrorisme.

På uddannelsesområdet er målene meget få. Forberedelsen af rapporten om fremskridt med gennemførelsen af 'Det detaljerede arbejdsprogram' for konkrete fremtidige mål vil blive indledt i andet halvår af 2003 under det italienske formandskab. Den endelige rapport skal forelægges Det Europæiske Råd i foråret 2004. Det græske formandskab kunne *eventuelt* tænkes at afslutte det afsnit i rapporten, der omhandler benchmarking. Derudover vil Rådet fortsætte behandlingen af Erasmus World- programmet. Det tilstræbes, at Rådet snarligt vedtager en fælles holdning til programmet, så en afgørelse herom kan falde inden udgangen af 2003. Det italienske formandskab vil *muligvis* også indlede behandlingen af forslag til den nye generation af programmer på uddannelses- og erhvervsuddannelsesområdet. Endelig vil Rådet drøfte et initiativ fra Kommissionen vedrørende sproginlæring og sproglig mangfoldighed samt vedtage et program om e-learning med særlig vægt på pædagogiske metoder til fremme af digitale færdigheder.

Korte nyheder

DLI vil afgive samlet høringsvar angående den nye generation af uddannelsesprogrammer

Ved udgangen af år 2006 udløber EUs nuværende uddannelsesprogrammer, og allerede nu er arbejdet med udformningen af næste generation af uddannelsesprogrammer påbegyndt. I den forbindelse har Kommissionen indledt en offentlig høring. Høringens emner mv. er beskrevet i sidste nummer af EUUpdate (nr. 10/2002). DLI's medlemsorganisationer opfordres til at indsende et skriftligt høringsvar senest den 3. februar 2003 til DLI, der herefter vil afgive et samlet høringsvar til Kommissionen. Interesserede kan læse nærmere på følgende hjemmeside, hvor også det offentlige høringsdokument er tilgængeligt:

http://europa.eu.int/comm/education/index_en.html

Bruxelleskontorets fremtid

På ETUCE's styrelsesmøde d. 20.-21. januar forventes Martin Rømer at blive valgt som generalsekretær for ETUCE for en 3-årig periode. Det betyder, at Martin Rømer forlader DLI med virkning fra 22. januar. Danmarks Lærerforening, der har sekretariatsfunktionen for DUS/DLI og dermed Bruxelleskontoret, har indkaldt DLI-organisationerne til et ekstraordinært møde d. 24. januar for at orientere, hvorledes Bruxelleskontoret skal fungere i fremtiden.

Forhandlinger om handel med uddannelse

Forhandlinger om handel med tjenesteydelser er en igangværende aktivitet, der finder sted i WTO-regi under navnet GATS (General

Agreement on Trade in Services). GATS har til formål at fremme konkurrence på området for tjenesteydelser gennem oprettelse af ensartede og gennemsigtige spilleregler. Uddannelse er et af de områder, der i øjeblikket er indledt forhandlinger om. Endnu er der ikke indgået nogen egentlige aftaler, men de foreløbige forhandlingsudspil fra hhv. USA, Japan, Australien og New Zealand angiver, at liberaliseringer først og fremmest er på tale inden for højere privat finansieret uddannelse. Ikke desto mindre er alle områder i princippet til forhandling dog med den væsentlige undtagelse, at offentlig finansieret uddannelse er undtaget herfra. En række lande ønsker en sikring af, at denne undtagelse gælder såvel helt som delvist offentligt finansieret uddannelse.

DLI har udarbejdet et notat om GATS omhandlende status over forhandlingerne om handel med uddannelse. Notatet er sendt ud til DLI's medlemsorganisationer og er at finde på hjemmesiden: www.dlint.org.

Dansk handlingsplan for internationalisering

Ved åbningen af 'Uddannelsernes Internationale Dag' d. 15. november 2002 løftede Undervisningsminister Ulla Tørnæs sløret for fire punkter i ministeriets nye handlingsplan for internationalisering af uddannelse. Det drejede sig om følgende fire punkter:

- Justering af uddannelsernes indhold med henblik på at tilføje en international dimension.
- Fremme af mobilitet for studerende og undervisere på tværs af landegrænser og fjernelse af barrierer herfor.
- Styrkelse af gennemsigtighed, herunder anerkendelse af formelle og uformelle kvalifikationer.
- Øget europæisk samarbejde om kvalitetsudvikling.

Handlingsplanen forventes færdig i den nærmeste fremtid.

Danske studerende benytter ikke udvekslingsaftaler i Øst- og Central-europa

Sidste år drog blot 20 danske studerende østpå gennem Erasmus-programmet. Til sammenligning modtog Danmark 259 studerende fra de kommende medlemslande i samme periode. Den lave danske interesse i et studieophold i disse lande kan imidlertid ikke forklares med lavere uddannelsesniveauer. Tværtimod ligger lande som Polen, Ungarn og Estland i den bedre ende i OECDs årlige målinger af uddannelsesniveauet blandt de industrialiserede lande. Samtidig lever de kommende medlemslande allerede op til EUs krav om gennemsigtighed og sammenligning af uddannelser på tværs af landegrænser. Omvendt halter de eksisterende medlemslande paradoksalt bagud vedrørende opfyldelse af de samme krav og har endnu ikke redskaber til at sammenligne og anerkende uddannelser fra andre lande, hvilket kan hindre studerende i at rejse til de øst- og centraleuropæiske lande. En anden del af forklaringen på danskernes begrænsede interesse for studieophold i disse lande kan være faktorer som fordomme, praktiske forhold som manglende forsøgsudstyr på laboratorier mv. på naturvidenskabelige uddannelser, eller begrænset kobling mellem teori og praksis på handelsuddannelserne pga. fravær af samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder.

I alt tog 4326 danske studerende fra de højere videregående uddannelser på et udlandsophold af mindst tre måneders varighed i skoleåret 2000/2001. Heraf benyttede 1755 studerende sig af Erasmus-programmet.